

HIERONYMUS BOSCH TEREMTMÉNYEI

HORGAS BÉLA

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
és megfenyegetik az élő koponyáját ezüst csákányokkal.
Kivilágított ablaktáblák előtt karmolásznak a fák;
ahogy kinézek: kék ágakra drótszálú hajak tekerednek,
és az üvöltő, másvilági parkban hanyatt fektetett,
csupaszra sikált nő: nemi szervén páncélfekete bogár.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
szalagot húznak a fülcimpán, orrlukon keresztül,
becsapkodják és kihuzigálják az íróasztal fiókjait
a rafináltak, ahonnan kalaplengetve másznak elő
a gyerekkori kísértetek, a paradicsomi férgek,
összeroncsolt ruhában: meztelenül, meztelenül, meztelenül.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
rózsaszínű, parafinozott testek zsúfolódnak a szobába;
kopasz fejekből gomolygó sárga füst fojtogat,
egymásnak nyerítgető arcok üteme ijeszt, míg a távol-
fekete erődítményeken fényszórók és tüzek csokrai;
vér-torkolata földalatti ágyúknak az ürbe rikolt.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei;
kibújnak a téglák közül, akiket oda zártak, lóra ülnek,
kardot vesznek, bőrrmaszkot borítanak az állatok pofájára;
akárhova is fordulnál, gerenda feszül nyílásra, resre,
és az ártatlan kis tegnapi egerek is megindulnak a hegyről,
megindulnak a sáskák lefelé; lábujjaik között avas tyúkszar.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei;
telepötytyözik a sötétséget cserkész-tüzekkel-máglyákkal,
telepötytyözik a homlokuk mögött sugárzó lankákat,
fölvisznek a Mátyás-templom tornyára, és megmutatják
a gyümölcsből faragott tornyokat, tömjének kéjét,
édességét, hatalom babonáját, hogy megingassanak.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei
ezüstlapokkal kivert zsiráf nyújtózkodik a zöld almák
és medvék, madarak, halak hímezte dombok alján,
de eljönnek szutykos vadszamarakon a csápos szerzetesek,
és bíbor-botjaik végén úgy villognak az acéltüskék,
mint harapós csillag; betörik a roppanékony halántékokat.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
kibújnak az egyetemes középkor piacára a mindenkori
ringyók; elhanyagotlanak; vörös ember repül a hárfa húrjain,
mely a templomnak döntve áll; öreg koldus vizel mögötte,
védi őt is a szentkereszttség, véd minden nyomorékot,
ki fordítja undorító, esendő arcát az öregisten felé.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei
mégis, átlóvagnak a XX. század főhajójának mennyei,
összelövöldözött, fölfüstölt boltjai alatt, az imapadokat
rágcsáló tömeg fölött, meg azok fölött is, akik a szuvas fát
a márványpallóra köpik, és hányingeres arccal úsznak
a selyem- és bársony-szomjúságban, örülten, mint a szentek szobrai.

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
szaladnak, mint csinkék a poros udvaron; lefejezett
katonák futnak így rohamra munkásnegyedek ellen;
kipattogzik lábuk alatt a föld, mint kés nyomán a férfibőr;
istenem, mi jöhet még a gázkamrák után, a japánok után,
mennyi velőt kér még a Korcs, világ elkínzott proletárjai?

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
démoni szívnek, agynak és történelemnek; démonai
annak, ami volt s ami lehet még — befejezhetetlen
fajtám koronája, te, kísértésbe hajtó, elcsitító,
formátlan föntség a test ocsmány kertjei, vásárai felett,
hát fújd a pokolbeli harsonákat, ne legyen mentség,

támadjanak föl Hieronymus Bosch teremtményei,
pörögjön az üreges égítest, fogjon engem fényes agancsába,
éj jöjjenek a meztelenek, a paradicsomi őspóreség angyalai;
én semmit se fogadtam, nem ígértem, nem őrizkedtem soha, lehet:
[ez is, az is,
amit pletykáznak, igaz; mert meg vagyok égetve, nyúzva, beavatva;
mi jöhet még a japán halászok esete után, ami megflepő?

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei?
Kikelnek a föltálat tojásból, barátom zsebéből, testem
nyílásaiból? Kiperdülnek a sarkantyús amazonok és a
gyomromból a gaz kinő, torkomra lombosodik zölden,
hogy végül azt higgyétek: növény vagyok vagy állat,
és gyíkot, kolibrít, pókot fészkeltetek a számban én is?

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei,
és elindulnak a lábszáramon fölfelé, és ráülnek az ingemre,
és lefognak, mikor a pohár-víz közelébe érek?
Drótkalitikába zárnak, adnak kezembe csorba fedőt és kanalat,
hogy párbajozzam azzal, aki vasban-kardban odakinn virul?
Elém hozzák azt, aki vagyok az ő gombostű-szemükben?

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei?
Föltámadnak a próféták sötét ágyékából? Sába királynő
fényes combjain lejtnek tovább, tovább; hasa felé és
melle felé, mely mint a nap, mint a tükrös-édes báb,
úgy kísért? Lerontanak rám zürzavaramban; gőgöm,
dühöm aranytornyába zárnak? Kötnek rám forró madzagot?

Föltámadnak Hieronymus Bosch teremtményei?
Megmutatják a tejút mögött vonulót, a kézzel, lábbal földiszitett
arcot, amint kilép a sugárzás közeiből, a téglafal-rések
pincémélyéről s szétterül mint a Veronika-kendő?
Jöjjenek el, csak jöjjenek el, csak próbálkozzanak újra.
Lesz, aki retteg s aki Hieronymus Bosch teremtményeinek majd ellenáll.